

ANTI-PESTPROTOCOL

SCHOLEN AAN ZEE

Den Helder
Maart 2018

Inhoudsopgave

1. Voorwoord

2. Inleiding

- 2.1 Het pestprotocol
- 2.2 Wat is pesten?
- 2.3 Wat zijn de kenmerken van pesten?
- 2.4 De betrokken partijen
- 2.5 Hoe wordt er gepest?
- 2.6 Mogelijke signalen

3. Het pestprotocol

- 3.1 De uitgangspunten
- 3.2 De vijfsporenaanpak
- 3.3 De taak van het personeel van Scholen aan Zee
- 3.4 De rol van de anti-pestcoördinator

4. Het stappenplan na een melding van pesten

- 4.1 De mentor
- 4.2 De teamleider/zorgcoördinator
- 4.3 Het pestproject (optioneel)
- 4.4 Schorsing/opleggen maatregel

5. Cyberpesten

- 5.1 Wat is Cyberpesten?
- 5.2 Hoe wordt er gepest?
- 5.3 Het stappenplan na een melding van cyberpesten
- 5.4 Reglement voor IT gebruik(ers) op Scholen aan Zee

6. Ten slotte

- Bijlage A. Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten
- Bijlage B. Anti-pestprogramma's

7. Aanpak per school

- Bijlage A. Beroepsonderwijs aan Zee
- Bijlage B. Mavo aan Zee
- Bijlage C. Lyceum aan Zee
- Bijlage D. Schakel aan Zee
- Bijlage E. Junior College

1. Voorwoord

Respect, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, gelijkwaardigheid en pluriformiteit: dat zijn de vijf kernwaarden die leidend en sturend zijn in het handelen van alle medewerkers en leerlingen van Scholen aan Zee. Hiermee wordt uitgesproken dat we een veilig werk- en pedagogisch klimaat willen bieden, waarin leerlingen en medewerkers zich harmonieus kunnen ontwikkelen, goede (leer-) prestaties mogelijk zijn en een open en prettige werksfeer in en buiten de klas/werkplek gecreëerd wordt. Daarnaast is zorgen voor de sociale veiligheid van leerlingen en medewerkers ook wettelijk verplicht (Arbowet en cao). Ook ouders/verzorgers spelen hier een rol in. Daarom wordt ook van ouders/verzorgers verwacht dat zij zich hieraan conformeren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook serieus genomen worden en iedereen moet hier alert op zijn. Pesten betekent dat iemands grenzen overschreden worden en dat kan een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van iemands leven.

Uit de Schoolgids Scholen aan Zee:

Verbale agressie en pesten

Het verbaal of schriftelijke bedreigen, discrimineren, intimideren, ernstig beledigen of uitschelden van een persoon.

Pesten kan ook verbaal, non-verbaal of fysiek zijn.

Onder discriminatie wordt verstaan het op een negatieve wijze omgaan met anderen op grond van vooroordelen over iemands ras, godsdienst, afkomst, leeftijd, uiterlijk, geslacht of seksuele geaardheid.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten, medewerkers, ouders/verzorgers en leerlingen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders/verzorgers en de leerlingen) bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

In dit protocol staan de richtlijnen die worden gehanteerd bij constatering van pestgedrag. Maar er staan vooral voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen. Het is erop gericht leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers op de hoogte te brengen, van alles wat Scholen aan Zee wil doen om een zo veilig mogelijk klimaat te scheppen.

Den Helder, maart 2018

2. Inleiding

2.1 Het pestprotocol

In het pestprotocol is vastgelegd dat Scholen aan Zee pestgedrag niet accepteert en dat pestgedrag volgens een vooraf bepaalde handelwijze wordt aangepakt. Voordat de handelwijze wordt besproken, volgen eerst de definities en kenmerken van pesten en daarna een overzicht van de betrokken partijen. Ten slotte volgen enkele vormen van pesten en de signalen.

2.2 Wat is pesten?

Pesten is het systematisch en langdurig uitoefenen van psychologisch of fysiek geweld door één of meerdere personen ten opzichte van één persoon, die niet (langer) in staat is zichzelf te verdedigen. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

2.3 Wat zijn de kenmerken van pesten?

Pesten van een leerling:

- Het pesten gebeurt systematisch.
- De macht is ongelijk verdeeld.
- Het heeft psychische of fysieke schade als gevolg.
- De gepeste is niet weerbaar.
- De bedoeling is om angst te veroorzaken of schade te berokkenen bij de gepeste.
- Het is een universeel verschijnsel.

2.4 De betrokken partijen

Bij pesten gaat het niet alleen om de 'pester' en de 'gepeste'. De pester zorgt er namelijk voor dat anderen ook zullen mee pesten om bij de groep te horen.

Pester

In alle verhoudingen komen pesters en slachtoffers voor. Pesters komen heel zelfverzekerd over. De pester is meestal een populair persoon die zich stoer gedraagt. Daarmee intimideren ze gelijk anderen en geldt het pesten als waarschuwing. Het is een opstandig type dat uitkomt voor zijn mening. De pester heeft moeite met regels en grenzen. Toch is hij minder zeker over zichzelf dan hij zich voordoet; het pestgedrag dient meer als afleiding voor zijn eigen problemen. Het slachtoffer is vaak een uitlaatklep voor de frustraties van de pester. Pesters staan vaak niet alleen. Vaak is er wel een voortrekker; ze betrekken anderen in hun pestactiviteiten. Ze oefenen een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op anderen, al was het maar omdat die bang zijn het volgende slachtoffer te worden.

Gepeste/slachtoffer

Vaak is degene die gepest wordt – het doelwit - 'anders dan de anderen'. Dat 'anders-zijn' kan gebaseerd zijn op uiterlijke kenmerken (bril, kleding), maar vooral op het niet beantwoorden aan de groepsnorm. Ook hobby's, taalgebruik, thuissituatie etc. kunnen een aanleiding zijn tot pesten. Op wie de keus valt is betrekkelijk willekeurig; het kan eigenlijk iedereen overkomen die enigszins afwijkt van de groep. De meeste gepeste kinderen kunnen zich niet goed verdedigen en kunnen geen respect afdwingen van anderen. Ze worden genegeerd, gekleineerd, onder druk gezet of eigendommen worden vernield. Ze zijn stil en introvert. Ze schamen zich dat ze gepest worden en houden dan ook hun mond daaromtrent, met het idee dat je niet mag klikken. Ze hebben weinig vrienden om op terug te vallen.

Middengroep

De middengroep is zeer belangrijk. Dat zijn degenen die niet pesten en niet gepest worden. Meestal willen ze populair zijn. Wanneer de middengroep reageert op het pesten, houdt het pesten waarschijnlijk op. De middengroep is onderverdeeld in enkele kleinere groepen. Er is een groep die zich aansluit bij de pester: het pestgroepje. Zij kunnen zich aansluiten voor verschillende redenen: uit bewondering, om er voordeel uit te halen, als uitlaatklep om frustraties te uiten of uit angst om zelf gepest te worden. Er is ook een groep die het pesten niet opmerkt. Een andere groep wil er niets mee te maken hebben.

2.5 Hoe wordt er gepest?

- **Social-media:** mailtjes, whats app, skype, facebook, snapchat, etc.
- **Verbaal geweld:** vernederen, belachelijk maken/bespotten, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, belastende briefjes schrijven etc.
- **Lichamelijk geweld:** trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken etc.
- **Achternvolgen:** opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten.
- **Uitsluiting:** doodzwijgen, nadrukkelijk minachten en negeren, uitsluiten van feestjes en groepsopdrachten etc.
- **Stelen en vernielen:** afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen etc.
- **Afpersing:** dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pester te doen.
- **Roddelen:** op een voortdurend negatieve manier praten over een medeleerling.
- **(Seksuele) intimidatie:** handtastelijkheden en intimiderende opmerkingen.
- **Iets onaangenaam en onmogelijk maken:** constant de rotklussen geven, bestanden wissen van de computer, informatie niet geven, natte sponzen op de stoel leggen etc.
- **Dreigen en machtsmisbruik:** variërend van dreigen met bijvoorbeeld verwijdering tot vage dreigementen in de trant van 'we krijgen jou nog wel'.

2.6 Mogelijke signalen

- Niet naar school willen.
- Thuis niet meer over school willen praten.
- Nooit medeleerlingen thuis uitnodigen of uitgenodigd worden.
- Achteruitgang van resultaten, concentratieproblemen, geheugenverlies.
- Regelmatig spullen kwijt zijn of spullen worden vernield.
- Lichamelijke klachten: (vaak) hoofd- of buikpijn, stress, gespannenheid, slaapproblemen, trillen, transpireren.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Niet alleen boodschappen durven doen.
- Ziekteverzuim, spijbelen.
- Als pesten langer aanhoudt kunnen klachten blijvend zijn en leiden tot een Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS), (chronische) depressie.
- Zelfmoordneigingen.

3. Het Pestprotocol

3.1 De uitgangspunten

Voor het goed functioneren van het protocol gaan we uit van de volgende voorwaarden:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders, maar vooral leerlingen.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- Scholen aan Zee beschikt over een directe aanpak wanneer pesten de kop opsteekt (zie dit protocol).
- Scholen aan Zee ontplooit preventieve lesactiviteiten, verdeeld over alle leerjaren. Afhankelijk van de ontwikkelingen, zowel landelijk, gemeentelijk of op schoolniveau worden deze lesactiviteiten verder aangepast.
- Scholen aan Zee heeft met het Openbaar Ministerie, de gemeente Den Helder, bureau Halt, De Pijler en ROC Kop van Noord-Holland het convenant 'De veilige school' ondertekend.
- Scholen aan Zee heeft wat pesten betreft een gedeelde verantwoordelijkheid met ouders.
- Bij het tonen van ernstig wangedrag, kan de procedure Schorsing en Verwijdering worden toegepast.

3.2 De vijfsporenaanpak

Door het ondertekenen van het Nationaal Onderwijsprotocol heeft Scholen aan Zee zich verbonden aan de vijfsporenaanpak.

De vijfsporenaanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: de gepeste/het slachtoffer, de pester, de ouders, de klasgenoten en de leerkrachten.

1. Scholen aan Zee biedt steun aan de jongere die gepest wordt:
 - Het probleem wordt serieus genomen;
 - Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt;
 - Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen;
 - Het aanbieden van hulp (intern, eventueel extern).
2. Scholen aan Zee biedt hulp aan de pester:
 - Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen ervan;
 - De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
 - Wijzen op het gebrek van empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag;
 - Het aanbieden van hulp (intern, eventueel extern).
3. Scholen aan Zee werkt samen met ouders/verzorgers:
 - Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen;
 - Scholen aan Zee werkt samen met de ouders/verzorgers om pesten aan te pakken;
 - Scholen aan Zee adviseert ouders/verzorgers in het omgaan met hun gepeste of pestende kind;
 - Scholen aan Zee adviseert ouders/verzorgers zo nodig deskundige hulp in te schakelen.

De ouders/verzorgers van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

4. De rol van ouders/verzorgers:

De school heeft wat pesten betreft een gedeelde verantwoordelijkheid met ouders/verzorgers.

 - Ouders/verzorgers in een vroeg stadium betrekken en ernaar streven om ouders/verzorgers op school uit te nodigen voor een gesprek.
 - Ouders/verzorgers hebben ook een signalerende rol en weten wie zij binnen school moeten benaderen.
 - Het is belangrijk om afspraken te maken die zowel thuis als op school gehanteerd worden.
5. De rol van mentoren/leerkrachten:

Afhankelijk van de situatie bespreekt de mentor met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Scholen aan Zee zorgt ervoor dat directie, mentoren, docenten en onderwijsondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in het bijzonder.

3.3 De taak van het personeel van Scholen aan Zee

Wanneer er pesten wordt waargenomen of op het moment dat er vermoedens van pesten zijn, heeft iedereen die bij Scholen aan Zee werkt een signalerende taak. Er wordt van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten. Pestgedrag wordt te allen tijde bij de anti-pestcoördinator gemeld. Hij zet i.o.m. mentor/zorgspecialist de lijnen uit.

3.4 De rol van de anti-pestcoördinator

- Coördineert waar nodig mentoren tijdens de verschillende fasen in het proces.
- Coacht de mentor op vaardigheden die nodig zijn bij dit traject.
- Kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen.
- Vraagt regelmatig aandacht voor de problematiek via de nieuwsbrief aan de ouders en medewerkers.
- Houdt de ontwikkelingen omtrent methoden, trainingen, programma's, etc. in de gaten.
- Adviseert de directie/teamleiders en het zorgteam bij de ontwikkeling van een veilig pedagogisch klimaat en heeft de mogelijkheid om in overleg trainingen in te kopen.
- Bespreekt één keer per maand de lopende zaken en nieuwe ontwikkelingen met het zorgteam.
- Evalueert vier keer per schooljaar met alle pestcoördinatoren het protocol en de coördinatoren leggen de op- of aanmerkingen bij het College van Bestuur neer.

4. Het stappenplan na een melding van pesten

4.1 De mentor

- De mentor kan in voorkomende gevallen een keuze maken om het pestsignaal klassikaal of in een kleinere setting bespreekbaar te maken. De mentor kan hiervoor advies vragen aan de pestcoördinator/zorgcoördinator.
- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- De mentor stuurt de gemaakte afspraken door aan de betrokken ouders van de klas.
- Als binnen twee weken nog steeds signalen bij de mentor binnenkomen, meldt de mentor dit aan het ondersteuningspunt (= osp + zorgteam).
- In overleg met het ondersteuningspunt kunnen er gesprekken plaatsvinden met leerlingen, klas, ouders of externen.
- Alle acties worden in Magister genoteerd.

4.2 De teamleider/zorgcoördinator

- De teamleider/zorgcoördinator schuift bij de mentor aan bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- Zij organiseren gesprekken met leerlingen, klas, ouders/verzorgers of externen.
- In de gesprekken met de betrokkenen wordt er ook gekeken naar de onderliggende oorzaken van het getoonde gedrag; er wordt ook gekeken of er eventueel ondersteuning nodig is.
- Ze bespreken de mogelijkheid tot hulp met ouders/verzorgers, mentor en docenten.
- Alle acties worden in Magister genoteerd.

4.3 Het pestproject (optioneel)

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, wordt hij ertoe verplicht om individueel een programma te volgen. Dit vindt plaats in de eigen tijd en dus niet tijdens schooltijd. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pester voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. Het gaat in principe om 6 ontmoetingen en huiswerk. De ouders/verzorgers worden van dit project op de hoogte gesteld. Het pestproject wordt gegeven door de teamleider.

4.4 Schorsing/opleggen maatregel

Wanneer ook het verplichte pestproject geen blijvende vruchten afwerpt, kan het bevoegd gezag een disciplinaire maatregel opleggen, zoals bijvoorbeeld het schorsen van een leerling (procedure Schorsing en Verwijdering).

5. Cyberpesten

5.1 Wat is Cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

5.2 Hoe wordt er gepest?

- Pestmail: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen.
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

5.3 Het stappenplan na een melding van cyberpesten

Maak met de ouders/verzorgers en leerling de volgende afspraken:

- Bewaar de berichten/probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren.
- Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, berichten opslaan).
- Blokkeren van de afzender. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.
- Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP-adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
- Deel signalen met ouders en geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
- Verwijs de ouders zo nodig door naar de (school-) politie.
- In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.
- Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de anti-pestcoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

5.4 Reglement voor IT gebruik(ers) op Scholen aan Zee

In het 'Reglement IT gebruik(ers) bij Scholen aan Zee' (www.scholenaanzee.nl pagina brochures) is aangegeven wat niet is toegestaan. Gebruikers van wie geconstateerd is dat zij zich niet aan deze regels houden, worden zo spoedig mogelijk door het College van Bestuur of een lid van de managementteams van de scholen, op hun gedrag aangesproken. Bij handelen in strijd met de regels vastgelegd in het reglement beslist uiteindelijk het College van Bestuur over de te nemen (disciplinaire) maatregelen.

6. Ten slotte

Hierna volgen enkele bijlagen die door de scholen bij de aanpak van pesten benut kunnen worden:

- A. Het Nationaal Onderwijs protocol tegen Pesten
- B. Anti-pestprogramma's

Bijlage A

Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten

Het Nationaal onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de vier kinderen in het basisonderwijs en één op de zestien leerlingen in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, ouders en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2., ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de 'vijfsporenaanpak';
 - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem;
 - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
 - een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school;
 - het zorgen voor een voor iedere aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
 - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd;
 - het invoeren van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem op school, zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een periodieke zelfevaluatie (bijvoorbeeld de PestTest ®) binnen een door de medezeggenschapsraad vastgestelde termijn.
6. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt via de schoolkrant en, indien aanwezig, de website van de school.

7. Het bevoegd gezag en de directie zorgen er verder voor dat naar aanleiding van de Ondertekening van dit protocol een beleid tegen het pesten wordt geformuleerd. Dit beleid wordt in het schoolplan en de schoolgids opgenomen.

Naam en plaats van de school:

Getekend namens:
Bevoegd gezag Directie/personeel,

.....

Medezeggenschapsraad/Ouderraad/Leerlingenraad

.....

Bijlage B

Anti-pestprogramma's

In maart 2013 presenteerden de Kinderombudsman en staatssecretaris Dekker (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) het Plan van aanpak tegen pesten. Het aanbod aan anti-pestprogramma's is groot. Om scholen te begeleiden en te ondersteunen bij het kiezen van een goed anti-pestprogramma, heeft het ministerie van OCW het Nederlands Jeugdinstituut gevraagd om een plan te maken voor beoordeling van anti-pestprogramma's. Om tot een wetenschappelijk verantwoorde validatie te komen, is daarom een onafhankelijke commissie van deskundigen samengesteld: de Commissie Anti-pestprogramma's.

Uitkomst eerste ronde beoordeling antipestprogramma's

De Commissie Anti-pestprogramma's heeft als eerste stap criteria vastgesteld waar een goed anti-pestprogramma aan moet voldoen.

Dit zijn in het kort:

- o het programma is theoretisch goed onderbouwd;
- o het programma is empirisch adequaat onderbouwd;
- o de randvoorwaarden zijn duidelijk beschreven.

Vervolgens zijn programmamakers in de gelegenheid gesteld hun anti-pestprogramma aan te melden voor beoordeling door de onafhankelijke commissie. Dertien programma's die scholen kunnen gebruiken bij de aanpak van pesten zijn kansrijk als anti-pestprogramma. Dit is de uitkomst van de beoordeling van de onafhankelijke commissie die 61 ingediende methoden heeft beoordeeld op de theoretische en empirische onderbouwing en randvoorwaarden. Dit betekent niet dat alle afgewezen programma's per definitie niet (kunnen) werken. Sommige programma's werken bijvoorbeeld wel op andere terreinen (zoals op het versterken van weerbaarheid) of in een andere omgeving (zoals in een klinische praktijk), maar werken niet bij het terugdringen van pesten in en om de school.

Scholen aan Zee volgt de ontwikkelingen rond de anti-pestprogramma's en zal een keuze maken op het moment dat er geschikte programma's zijn voor het voortgezet onderwijs.

Reikwijdte	Programma
Schoolbreed, en specifiek gericht op anti-pest	(geen)
Schoolbreed, niet primair anti-pest	<ul style="list-style-type: none">• Kanjertraining• Vreedzame school
Klasseninterventies	<ul style="list-style-type: none">• Programma Alternatieve Denkstrategieën• Taakspel
Geïndiceerde interventie	<ul style="list-style-type: none">• Plezier op school• Sta Sterk

a. Kanjertraining

De commissie beoordeelt deze training als een veelbelovend preventief en/of curatief programma om sociaalvaardig gedrag te stimuleren en sociale problemen (waaronder pesten) te voorkomen en/of te verminderen. Alvorens het programma definitief door de commissie goed bevonden kan worden, moet er verdere ontwikkeling plaatsvinden ten aanzien van het eerste en tweede criterium (de theoretische en empirische onderbouwing).

b. Vreedzame School

De commissie beoordeelt dit programma als veelbelovend algemeen preventief programma dat zich richt op sociale vaardigheden. Het kan als zodanig ook preventief en curatief bijdragen aan het voorkomen en verminderen van pesten. Alvorens het programma definitief door de commissie goedgekeurd kan worden,

moet er verdere ontwikkeling plaats vinden ten aanzien van het eerste en tweede criterium (de theoretische en empirische onderbouwing).

c. Programma Alternatieve Denkstrategieën (PAD)

De commissie beoordeelt PAD als een veelbelovend programma dat mogelijk preventief werkt inzake pesten. Het programma is goed doordacht en kan met name worden ingezet als klasseninterventie, mits ingebed in een schoolbreed anti-pestbeleid. Het programma bevat een heldere uitwerking voor zowel PO als VO gericht op verbetering van sociale vaardigheden en van emotionele controle. Het programma PAD moet echter nog op doelstellingen, aanpak en evaluatie meer pest-specifiek worden onderbouwd en ontwikkeld om in een later stadium alsnog definitief goed gekeurd te worden.

d. Taakspel

De commissie beoordeelt dit programma als veelbelovend preventief programma, dat mogelijk het risico op pesten kan reduceren door de focus op groepsprocessen en verbetering van het klassenklimaat. Met name kan dit programma ingezet worden als klasseninterventie, mits ingebed in een schoolbreed antipestbeleid. Alvorens het programma definitief door de commissie goedgekeurd kan worden, moet er verdere ontwikkeling plaats vinden ten aanzien van het eerste en tweede criterium (de theoretische en empirische onderbouwing).

e. Plezier op school

De commissie beoordeelt dit programma als veelbelovende geïndiceerde en selectieve preventieve interventie. Dit programma wordt als een aanvulling gezien op schoolbrede anti-pestprogramma's. Het programma biedt voor het gestelde doel (sociale competentie van aanstaande brugklassers vergroten) een voldoende theoretische onderbouwing. Het programma voldoet momenteel nog onvoldoende aan de indicator bij het tweede criterium (de empirische onderbouwing).

f. Sta sterk (training)

De commissie beoordeelt dit programma als theoretisch goed onderbouwd. Ook de randvoorwaarden zijn als goed beoordeeld. Het effectonderzoek is echter nog niet afgerond. De inhoud van het programma vertoont overlap met het programma Omgaan met elkaar, dat voor de hele klas is bedoeld en zich daarnaast ook explicieter richt op professionals en ouders. De Sta Sterk training richt zich op slachtoffers en buitenstaanders bij pesten, met het doel de sociale weerbaarheid te vergroten, zodat ze effectiever reageren op pestgedrag in de klas. Het programma voldoet momenteel nog onvoldoende aan de indicator bij het tweede criterium (de empirische onderbouwing).

7. Aanpak per school

Binnen de scholen van Scholen aan Zee verschilt de aanpak om te komen tot een veilig pedagogisch klimaat. In de volgende bijlagen wordt de aanpak per school beschreven.

De namen en contactpersonen van de anti-pestcoördinatoren op de scholen staan op de website www.scholenaanzee.nl.

Inventarisatie anti pest- en groepsvormingsprogramma Beroepsonderwijs aan Zee

Klas 1

- Introductie begin schooljaar (3 dagen). Hier staat groepsvorming centraal en daarbij wordt een les leefstijl besteed aan pesten.
- Project “Los zand” (groepsvorming) door de Helderse Vallei.
- Per week 1 mentoruur, de mentor werkt met de methode “Tumult”.
- Per week 1 mentorbegeleidingsuur. In deze tijd kan de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden resultaten en voortgang zijn dan een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- Musical n.a.v. het boek “Spijt” van Carry Slee
- Voorlichting bureau Halt thema “online veiligheid”.
- Bij Mens en Maatschappij diverse lessen over vriendschap, groepsdruk, pesten enz.
- Globaland.

Klas 2

- Introductie begin schooljaar (2 dagen). Hierin staat groepsvorming centraal en daarbij wordt een les leefstijl besteed aan pesten.
- Project “Los zand” (groepsvorming) door de Helderse Vallei. Per week 1 mentoruur, de mentor werkt met de methode “Tumult”.
- Per week 1 mentorbegeleidingsuur. In deze tijd kan de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden resultaten en voortgang zijn dan een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- Voorstelling ‘RESPECT’ door ROET staan sociale media, pesten, grensoverschrijdend gedrag en groepsdruk centraal.
- Voorlichting bureau Halt thema “invloed van de groep”.
- Bij Mens en Maatschappij diverse lessen over vriendschap, groepsdruk, pesten enz.

Klas 3

- Introductie begin schooljaar kampeerboerderij “Dijkgatsbos”.
- Per week 1 mentorbegeleidingsuur. In deze tijd kan de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden resultaten en voortgang zijn dan een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- 1 uur per week LOB door de mentor. Gericht op persoonlijke ontwikkeling en voortgang van de leerling. Programma KeuzeWeb. Dit is niet echt een antipestprogramma maar er zitten wel items in die raakvlak hebben met gedrag in een groep.

Klas 4

- Per week 1 uur mentorbegeleiding. In deze tijd kan de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas en of leerling behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden resultaten en voortgang zijn dan een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- 1 uur per week LOB door de mentor. Gericht op persoonlijke ontwikkeling en voortgang van de leerling. Programma KeuzeWeb. Dit is niet echt een antipestprogramma maar er zitten wel items in die raakvlak hebben met gedrag in een groep.

Inventarisatie anti pest- en groepsvormingsprogramma Mavo aan Zee

Eerste klas:

- Introductieweek, aandacht voor de klas, leefstijllessen, pesten staat centraal en hier wordt ook uitgelegd wie welke rol heeft.
- Burgerschaplessen, waar pesten centraal staat.
- Mentoruur, waar pesten behandeld wordt.
- Dagje naar Amsterdam, dit is goed voor de teambuilding

Tweede klas:

- Kennismaking, uitleggen van de rollen
- Burgerschaplessen, waar pesten centraal staat.
- Mentoruur, waar pesten behandeld wordt.
- Wolfsburg, dit is goed voor de teambuilding

Derde klas:

- Kennismaking, uitleggen van de rollen
- Stedentrip, dit is goed voor de teambuilding
- Coach, die pestproblematiek in de gaten houdt en eventueel signalen doorgeeft aan de anti-pest coördinator

Vierde klas:

- Kennismaking, uitleggen van de rollen
- Coach, die pestproblematiek in de gaten houdt en eventueel signalen doorgeeft aan de anti-pest coördinator

Inventarisatie anti pest- en groepsvormingsprogramma Lyceum aan Zee

Leerjaar 1

- Introductie begin schooljaar (3 dagen). Hier staat groepsvorming centraal en daarbij wordt een les Tumult besteed aan pesten.
- Per week 2 mentoruren, de mentor werkt met de methode “Tumult”. Daarbij ligt de nadruk in het boek op studievaardigheden, maar er is aanvullend online materiaal beschikbaar om onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas te behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden, resultaten en voortgang zijn een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.
- Globaland. Tijdens dit project werken de leerlingen intensief samen en leren zij begrip voor andere culturen.
- Alle leerlingen krijgen een voorlichting over het stewardschap. De rol van de Stewards is tijdens de pauze toezicht houden. Zij spreken waar nodig hun medeleerlingen aan op hun gedrag. Als gastheer of gastvrouw van de school benaderen zij de andere leerlingen op basis van gelijkwaardigheid en op een positieve toon. Het principe van de Steward helpt ons om onze leerlingen echt de verantwoordelijkheid te geven, die wij belangrijk vinden.
- Burgerschapslessen worden gegeven op het vwo. In de overige eerste klassen (havo) wordt er binnen het vak levensbeschouwelijke vorming ruim aandacht gegeven aan actief burgerschap en sociale integratie.
- Gastlessen Brijderstichting: Confrontatie eigen gedrag op social media, omgangregels bij het gebruik van social media, gevolgen cyberpesten.
- Vanaf schooljaar 2018-2019 wordt er aandacht besteed in de lessen aan LHBT en aan ‘paarse vrijdag’.

Leerjaar 2

- Introductie begin schooljaar (2 dagen). Hierin staat groepsvorming centraal en daarbij wordt een les Tumult besteed aan pesten.
- Per week 1 mentorbegeleidingsuur, de mentor werkt met de methode ‘Tumult’. Daarbij ligt de nadruk in het boek op studievaardigheden, maar er is aanvullend online materiaal beschikbaar om onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas behandelen. Groepsvorming, individueel welbevinden, resultaten en voortgang zijn dan een steeds terugkerend gespreksonderwerp. In deze tijd behandelt de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.
- Voorlichting bureau Halt, thema “invloed van de groep”.
- Gastlessen Brijderstichting: Confrontatie eigen gedrag op social media, omgangregels bij het gebruik van social media, gevolgen cyberpesten.
- Vanaf schooljaar 2018-2019 wordt er aandacht besteed in de lessen aan LHBT en aan ‘paarse vrijdag’.

Leerjaar 3

- Introductie begin schooljaar, hierin staat groepsvorming centraal.
- Per week 1 mentorbegeleidingsuur, waarbij de methode Tumult wordt ingezet, waaronder het katern met aandacht voor sociaal-emotionele vaardigheden. In deze tijd behandelt de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas. Groepsvorming, individueel welbevinden, resultaten en voortgang zijn een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.
- 1 uur per week LOB door de mentor, eerste helft van het jaar. Gericht op persoonlijke ontwikkeling en voortgang van de leerling. Programma KeuzeWeb. Dit is geen antipestprogramma, maar er zitten items in die raakvlak hebben met gedrag in een groep.
- Leerlingen in dit leerjaar worden na een training ingezet als Steward. De rol van deze Stewards is tijdens de pauze toezicht houden. Zij spreken waar nodig hun medeleerlingen aan op hun gedrag.

Als gastheer of gastvrouw van de school benaderen zij de andere leerlingen op basis van gelijkwaardigheid en op een positieve toon. Het principe van de Steward helpt ons om onze leerlingen echt de verantwoordelijkheid te geven, die wij belangrijk vinden.

- Voorstelling: 'in mijn hoofd ben ik een dun meisje'
- Vanaf schooljaar 2018-2019 wordt er aandacht besteed in de lessen aan LHBT en aan 'paarse vrijdag'.

Leerjaar 4

- Introductie begin schooljaar, hierin staat groepsvorming centraal; tijdens de introductie wordt direct al gelet op pestgedrag om problemen later in het jaar voor te zijn.
- Per week 1 uur mentorbegeleiding. In deze tijd behandelt de mentor allerlei onderwerpen naar eigen inzicht en behoefte van de klas en/of leerling(en). Groepsvorming, individueel welbevinden, resultaten en voortgang zijn een steeds terugkerend gespreksonderwerp.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.
- Leerlingen in dit leerjaar worden ingezet als Steward. De rol van deze Stewards is tijdens de pauze toezicht houden. Zij spreken waar nodig hun medeleerlingen aan op hun gedrag. Als gastheer of gastvrouw van de school benaderen zij de andere leerlingen op basis van gelijkwaardigheid en op een positieve toon. Het principe van de Steward helpt ons om onze leerlingen echt de verantwoordelijkheid te geven, die wij belangrijk vinden.
- Binnen het vak maatschappijleer wordt uitgebreid aandacht besteed aan burgerschap.

Leerjaar 5

- Introductie begin schooljaar, hierin staat groepsvorming centraal; tijdens de introductie wordt direct al gelet op pestgedrag om problemen later in het jaar voor te zijn.
- Per week 1 uur beschikbaar voor mentorbegeleiding. Indien nodig wordt aandacht besteed aan pestgedrag en worden afspraken gemaakt, al dan niet in samenspraak met ondersteuningscoördinator en/of teamleider.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.

Leerjaar 6

- Introductie begin schooljaar, hierin staat groepsvorming centraal; tijdens de introductie wordt direct al gelet op pestgedrag om problemen later in het jaar voor te zijn.
- Per week 1 uur beschikbaar voor mentorbegeleiding. Indien nodig wordt aandacht besteed aan pestgedrag en worden afspraken gemaakt, al dan niet in samenspraak met ondersteuningscoördinator en/of teamleider.
- Docenten zijn getraind in coachingsvaardigheden.

Inventarisatie anti pest- en groepsvormingsprogramma Schakel aan Zee

Op de Schakel zijn veiligheid, respect en structuur van groot belang voor een veilig schoolklimaat waarin iedereen er mag zijn. Medewerkers op de Schakel hebben een grote affiniteit met de populatie leerlingen, dit is nodig om een gezonde relatie met leerlingen aan te kunnen gaan. Door de enorme diversiteit is het van belang dat er wederzijds respect is en de structuur geeft leerlingen vertrouwen in elkaar en in School. Respect, vertrouwen en de veiligheid zorgen ervoor dat pesten weinig of geen voedingsbodem heeft op de Schakel.

Onze kernwaarden zijn op onderstaande wijze zichtbaar binnen de school in het contact van leerling naar medewerkers en medewerkers richting leerling.

- Docenten en onderwijsassistenten zijn gekoppeld als mentor aan een vaste klas. Leerling heeft elke dag les van zijn/ haar mentor. Hierdoor ontstaat er een vertrouwensband.
- Elke dag is er les van 9.00 uur tot 15.00 uur. De klas is vanaf 8.45 uur open voor inloop. Docenten zijn dan aanwezig in de klas. Indien leerlingen vroeger op school zijn, is er een ruimte voor hen beschikbaar.
- In elke klas wordt structureel aandacht besteed aan groepsvormingsactiviteiten.
- In elke klas wordt er gesproken over normen en waarden, gewoontes in de Nederlandse maatschappij.
- Leerlingen worden met de voornaam genoemd en docenten worden aangesproken met mevrouw of meneer en evt. voor- of achternaam.
- Leerlingen worden door mentoren of andere medewerkers van de Schakel begeleid wanneer er zich problemen voordoen.
- Er is een CAL (contactpersoon allochtone leerlingen) op de Schakel aanwezig. Ze spreekt Arabisch en kan hierdoor als vertrouwenspersoon voor de Arabischtalige leerlingen dienen.
- Er wordt gebruik gemaakt van een “tolk” indien een leerling in zijn/ haar moederstaal een verhaal kwijt wil.
- Er vinden met regelmaat “uitstapjes” voor leerlingen plaats onder begeleiding van mentoren (goed voor teambuilding in een klas).
- Het is een vanzelfsprekendheid dat er in elke klas enorme niveaoverschillen zijn. Leerlingen zijn hierdoor ook aangewezen op hulp van elkaar. Er wordt veel samengewerkt. Leren van en met elkaar is een gewoonte en geen bijzonderheid.
- Er wordt in de klas aandacht besteed aan “gevoelens” en indien nodig wordt dit in kleine groepen gedaan. Bijvoorbeeld jongens- meisjes of kleine gemengde groepen.
- Elke leerling is in beeld bij docenten, er is een groeidocument voor alle leerlingen.
- Signalen van pesten worden serieus genomen door de docent en indien nodig ook besproken binnen team en eventueel met anti-pest coördinator.
- De werkdag voor medewerkers start met een briefing, iedere medewerker wordt gezien en gehoord.
- Docenten heten leerlingen persoonlijk welkom in de groep en bellen leerlingen/ ouders verzorgers wanneer de leerling afwezig is. Leerlingen ervaren op deze manier dat ze erbij horen.
- Er wordt door docenten gesurveilleerd in pauzes. Op deze manier vinden er veel informele gesprekjes plaats en wordt er geobserveerd door docenten en kan er eventueel actie ondernomen worden.

Inventarisatie anti pest- en groepsvormingsprogramma Junior College

Het Junior College is een kleinschalige en overzichtelijke school met een goed pedagogisch klimaat. Er is persoonlijke aandacht voor de leerlingen en de leerlingen worden gekend. Met plezier naar school gaan en je veilig voelen, dat wil iedereen. Op het Junior College doen wij er alles aan om dit te realiseren.

Leerjaar 1

Tijdens de introductieweek is er uitgebreid aandacht voor de klas. Met name voor de verschillende individuen en het werken aan het vormen van een groep waar je niet met iedereen bevriend hoeft te zijn maar elkaar wel respecteert en het voor elkaar opneemt. De activiteiten in de introductieweek zijn vooral gericht op samenwerken. Elke ochtend zijn er leefstijllessen waarin een goede omgang met elkaar en het probleem pesten centraal staan. Tijdens deze lessen wordt uitgelegd en besproken welke rollen een ieder zou kunnen vervullen om vooral het pesten te voorkomen of te stoppen. Ook tijdens de burgerschap lessen staan samenwerking en respectvol met elkaar omgaan centraal en ook het mentoruur wordt grotendeels gevuld met onderwerpen als wederzijds respect en loyaliteit naar elkaar. Een dag naar Amsterdam komt de teambuilding zeker ten goede. Hiernaast krijgen alle eerste jaars leerlingen voorlichting van Bureau Halt over online veiligheid waarbij er aandacht is voor whatsapp/digipesten.

Leerjaar 2

Tijdens de Introductieweek vindt een her-kennismaking plaats. De rollen van elke leerling worden besproken, het afgelopen jaar wordt geanalyseerd en er wordt gekeken naar wat er goed ging en naar wat er nog verbeterd kan worden. De burgerschap lessen, waarin een goede omgang met elkaar centraal staat en de mentoruren vinden plaats. Alle tweede jaars leerlingen krijgen voorlichting van Bureau Halt over groepsdruk. Voor de mavoleerlingen wordt een schoolreis naar Wolfsburg georganiseerd en voor de leerlingen van het vmbo staat een meerdaags uitje naar Drenthe op het programma. Deze uitjes dragen bij aan het groepsgevoel en aan de sociale veiligheid.

Leerjaar 3

De leerlingen kennen elkaar maar een her-kennismaking vindt plaats in de eerste week. De rollen van elke leerling worden besproken, het afgelopen jaar wordt geanalyseerd en er wordt gekeken naar wat er goed ging en naar wat er nog verbeterd kan worden. De derde jaars leerlingen havo en vwo kunnen deelnemen aan een stedentrip wat bijdraagt aan een hecht team en een goede sfeer.

Talenturen:

Op het Junior College staan talenturen op de lessentabel. De leerlingen kunnen kiezen uit verschillende talenturen voor een periode van 6 weken. De eerstejaars leerlingen op woensdag en de tweedejaars leerlingen op donderdag het 6^e lesuur. De derdejaars leerlingen kunnen facultatief aansluiten bij de tweedejaars leerlingen op woensdagmiddag. Dit betekent dat leerlingen van verschillende afdelingen bij elkaar bij verschillende vakken komen. Dit is goed voor het pedagogisch klimaat. De leerlingen leren elkaar beter kennen en respecteren.

Leerlingenraad:

Het Junior College heeft een actieve leerlingenraad met vertegenwoordigers uit alle klassen van de school. De leerlingenraad draagt ook bij aan een goed pedagogisch klimaat van de school. Signalen kunnen zo worden opgevangen en leerlingen kunnen actief bijdragen aan een veilige sfeer.